

Разпределение на средствата на Мярка 112 на ОС1 от Програмата за развитие на селските райони. Млади фермери в област Русе – илюзия или реалност

Боряна Рускова-Салимова

Reviving the rural municipalities of Rousse region: paper justifies the need to use funds from the Operational Programme. It focuses on addressing the economic, social and environmental problems in rural communities in the Rousse region. Research in this article shows that the means of Axis 1 measure 112 are known for revitalizing rural areas, but incorrectly scheduled

Keywords: rural municipalities finance the RDP, economic growth.

ВЪВЕДЕНИЕ

С членството си в Европейския съюз от началото на 2007 година, България стана част от глобалната Европейска регионална политика. Тази политика цели засилване на икономическото и социално сътрудничество в Общността и намаляването на неравнопоставеността в развитието на различните региони. Действията за постигане на тези цели, подкрепени със средства от различните Европейски фондове, са насочени към реализиране на приоритетите на страната. Активната подготовка на България за участие в прилагането на Втория Стълб на Общата селскостопанска политика на ЕС - "Развитие на селските райони" започна още през 2004 год. и обхваща целия цикъл на програмиране – започвайки от възприемане на новото Европейско законодателство, преминавайки през анализа на нуждите и дефинирането на стратегическите цели и приоритети в Националния стратегически план за развитие на селските райони 2007-2013г. (НСП), през анализа и изграждането на управленската структура и административния капацитет и стигайки до подробното изготвяне на текстовете на всички мерки от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 год. (ПРСР) и дефинирането на основните работни процедури на институциите, отговорни за изпълнението на тази Програма

Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) е наследник и продължение на програма САПАРД. По-голяма част от мерките, действали по САПАРД, ще продължават да се прилагат, но с частична промяна в условията. Програмата субсидира инвестиции в земеделието, преработвателната промишленост, горската индустрия като покупка на селскостопанска земеделска техника, съвременно производствено оборудване, технологични линии, машини, строеж на складови помещения, пречиствателни станции, създаване на животновъдни ферми, овощни градини, оранжерии, лозя и др. В селските общини ще се подкрепят проекти за подобряване на инфраструктурата, за ремонт на пътища, улични настилки, ВиК системи, за стартиране на малък бизнес, за селски туризъм и други алтернативни дейности. В програмата са обособени четири приоритетни оси, съответстващи на основните направления, които ще се подкрепят:

- Ос 1: "Подобряване на конкурентоспособността на земеделския и горски сектори";
- Ос 2: "Подобряване на околната среда и селската природа (управление на земята)";
- Ос 3: "Качеството на живот в селските райони и разнообразяване на селската икономика";
- Ос 4: "ЛИДЕР". (включва територии от селски общини);

Целта на настоящата статия е да покаже предпочитанията на производители в селските общини на Русенска област, да разкрие разпределението на средствата от

мярка 112 на Ос1 от Оперативна програма за развитие на селските райони за селските общини на Русенска област.

Задачите, които са поставени и изпълнени в статията са:

- Да се представи състоянието на икономическите дейности в селските общини в Русенска област;
- Да се задълбочи анализът на мярка 112 на Ос1 от оперативна програма за развитие на селските райони от земеделските производители в селските общини на Русенска област. Формулиране на изводи и препоръки на база извършените анализи.

ИЗЛОЖЕНИЕ

През 2007 г. сектор растениевъдство има най-голям дял от 51,8% в стойността на брутната продукция от отрасъла. Зърнените култури, зеленчуците и техническите култури представляват 80,4% от стойността на растениевъдната продукция (табл. 1).

Таблица 1. Структура на брутната продукция на селското стопанство за 2007 г.

ИЗП	% от общото
<i>Растениевъдство</i>	51,8
Зърнени култури	18,3
Зеленчуци	14,4
Технически култури	8,5
Тютюн	2,2
Плодове	4,3
Трайни насаждения	1,6
<i>Животновъдство</i>	31,4
Мляко	9,5
Овцевъдство и козевъдство	4,7
Птицевъдство	4,7
Свиневъдство	4,5
Производство на яйца	3,1
<i>Услуги</i>	5,5
<i>Неселскостопански неотделими второстепенни дейности</i>	11,4
Общо	100

Преобладаващата част от обработваемите земи през 2007 г. е използвана за производство на зърнени култури (около 1,9 млн. ha или 58%), маслодайни култури (0,6 млн. ha или 19%), технически култури (5%) и зеленчуци (4%) [1].

Видът растениевъдство варира според икономическия размер на стопанството. Най-големите стопанства (над 100 икономически единици) са специализирани главно в зърнени и технически култури (предимно слънчоглед). Те заемат 54% от площите със зърно и 58% от площите с технически култури на стопаните, включени в преброяването на земеделските стопанства през 2006 г. Малките стопани са много важни производители на пресни плодове и зеленчуци, грозде и кореноплодни култури. Така например, стопанствата под 4 икономически единици обработват 56% от площите със зеленчуци, 45% от площите с трайни насаждения и 79% от площите с кореноплодни култури .

Животновъдството има дял от 31,4% в брутната продукция на отрасъла през 2007 г. Броят на говедата е 15612, на овцете – 43739, на свинете – 89969, на козите – 57085.

Стопанства с размер под 4 икономически единици отглеждат 40% от говедата, 87% от овцете и 96% от козите. Една трета от земеделските стопанства отглеждат говеда. Всяко стопанство има средно по 3 животни, от които 1 млечни крави. Около 90% от говедата са в стопанства на физически лица. Повече от 80% от кравите се отглеждат в стада с по-малко от 10 животни. Малкият размер на стопанствата, неадекватната селекция и сграден фонд предопределят ниската продуктивност и ниското качество на продуктите. Към момента по-малко от 30% от суровото мляко, доставяно в млекопреработвателните предприятия в България, отговаря на европейските изисквания.

ПРСР дава възможност по мярка 112 от Ос1 на безвъзмездно финансиране за "Създаване на стопанства на млади фермери". Чрез НАРЕДБА № 9 от 3.04.2008 г. се установяват условията и реда за предоставяне на безвъзмездната финансова помощ по мярката. С тази наредба се уреждат условията и редът за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на проекти по мярка "Създаване на стопанства на млади фермери" по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г. (ПРСР), подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. [2].

Подпомагат се проекти на млади фермери, които допринасят за постигане на целите на мярката, а именно:

1. улесняване и подпомагане процеса на създаването на земеделски стопанства или поемането на вече съществуващи стопанства;
2. подпомагане процеса на модернизиране на земеделските стопанства и достигането на съответствие с изискванията за безопасност на труда, опазване компонентите на околната среда, хигиена и хуманно отношение към животните.

Помощта се предоставя за изпълнение на заложените в бизнес плана дейности, инвестиции и цели, необходими за развитието на земеделското стопанство. Земеделските производители могат да инвестират средствата за:

- увеличаване икономическия размер на земеделското стопанство
- увеличаване обработваемата земеделска площ на земеделското стопанство;
- подобряване на сградния фонд чрез извършване на строителство, реконструкция и/или ремонт на сгради, пряко свързани с дейността на стопанството;
- подобряване механизацията на стопанството чрез закупуване на селскостопанска техника, машини, съоръжения и оборудване за нуждите на земеделското стопанство;
- увеличаване броя на животните в стопанството;
- придобиване на професионална квалификация в областта на земеделието;
- завършване на курс, включващ обучение по основните проблеми по опазване компонентите на околната среда в земеделския сектор или участие в информационна дейност относно тези проблеми;
- преминаване към биологично производство.

Общият размер на финансовата помощ за един кандидат е не повече от левовата равностойност на 25 000 евро. Изплащането на помощта се извършва на два етапа, както следва:

Първо плащане в размер на левовата равностойност на 12 500 евро - след одобрение на заявлението за подпомагане;

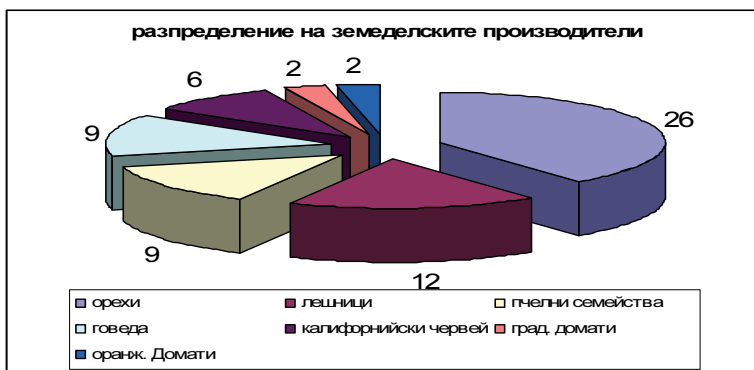
Второ плащане в размер на левовата равностойност на 2 500 евро за всяка цяла икономическа единица увеличение спрямо първоначалното състояние на земеделското стопанство след проверка за изпълнението на бизнес плана на младия фермер – след края на третата или четвъртата година или в края на петата година от датата на сключване на договора за отпускане на финансовата помощ .

Земеделското стопанство на младите фермери трябва да стартира с не по-малко от 2 икономически единици. В края на отчетния период от бизнес плана трябва да има увеличаване на икономическия размер на земеделското стопанство с най-малко 3 икономически единици. Приравнени по култури е както следва (табл. 2):

Таблица 2. Брой на икономическите единици в началото и края на проекта

	Начало	Край
<i>Растениевъдство</i>		
Трайни насаждения (Лешници или орехи)	7	17
Оранжерийни домати	1.5	3
Оранжерийни краставици	1.2	2.6
<i>Животновъдство</i>		
Говеда	7	18
Калифорнийски червей	0.12	0.28
Пчели	66	165

Средствата, които са отпуснати за одобрени проекти по мярка 112 са на стойност 3738856,70 евро.

Фигура 1. Брой (в %) на земеделските производители по произвеждана продукция

Предпочитанията на земеделските производители са към трайните насаждения. Одобрените проекти за отглеждането на орехи и лешници са 38% от всички средства по мярка 112. Най-малко желаещи са земеделските производители, които са в сектора зеленчукопроизводство, едва 4%. На фиг. 1 с вижда разпределението на сключените договори по мярка 112. [4].

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Благодарение на одобрените проекти по мярка 112 на Ос1 от Програмата за развитие на селските райони, в селските общини от Област Русе постъпват 3738856,70 от Ос1 34147039,78 евро. [3].

Може да се запита дали Програмата за развитие на селските райони дали е панacea за земеделieto или просто един от фондовете на ЕС, които можем да побългарим, за да се източат средства. Случаен ли е големият процент желаещи за

отглеждането на трайни насаждения? Защо земеделските производители не са се насочили към животновъдството? Всеки от нас може много лесно да си отговори на тези въпроси. Разходите, които прави един земеделски производител, отглеждащ трайни насаждения за периода на договора с Фонд земеделие, са 8530,60 лв., а тези които се занимават с отглеждането на говеда е: 15062,40 лв. Всеки земеделски производител, който е стартирал чрез трайни насаждения, много добре си е направил сметка, че от средствата, които му се отпускат, трябва да остане поне половината за него, без да се влагат в отглеждането на тези насаждения. Това не са земеделските производители, които трябва на българското земеделие, за неговото съживяване.

Чрез средства, които са постъпили по мярка 112 на Ос1 от Програмата за развитие на селските райони е постигнато известно съживяване на земеделието на Област Русе, но не достатъчно. Необходимо е всички държавни институции, земеделски браншови организации, да правят ежемесечен мониторинг на отпусканите средства за тяхно правилно изразходване.

ЛИТЕРАТУРА

[1] МЗХ, Дирекция „Агростатистика“

[2] Програма за развитие на селските райони (2007 –2013)

[3] Рускова-Салимова , Б., Възможността на Програмата за развитие на селските райони и нейното финансиране за повишаване на конкурентоспособността на земеделието в Област Русе, НК 10, том 49, серия 5.1

[4] Сключени договори на ДФЗ - Русе

За контакти:

Докторант Боряна Милкова Рускова-Салимова, катедра “Икономика”, Факултет “Бизнес и мениджмънт”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел. 082 888760,
E-mail: brusкова@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран